

Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Kirjallinen kysymys järviruo'on leikkuun edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus päätti puoliväliriihessä 29.4.2021 Saaristomeri-ohjelman käynnistämisestä. Tavoitteena on poistaa Saaristomeri Itämeren suojelukomission pahimpien kuormittajien listalta vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen toteutuminen edellyttää Saaristomeren ravinnekuormituksen vähentämistä niin maalla kuin merellä.

Maalta peräisin olevan ravinnevaluman vähentäminen on keskeinen osa ratkaisua. Pelkkä valumien hallinta ei kuitenkaan riitä, sillä merestä on samanaikaisesti poistettava mahdollisimman paljon sinne vuosikymmenten saatossa valunutta ravinnetta. Hyväksi havaittu ravinteen poistomenetelmä on järviruovikon niitto. Järviruokoon sitoutuu merkittävästi ravinteita, ja kasvuston vuosittainen uusiutuminen mahdollistaa ravinteiden keräämisen kiertoon. Korjattu järviruoko sopii raaka-aineeksi esimerkiksi biokaasun tuotantoon, maanparannusaineeksi, turvetta korvaavaksi kasvualustaksi, kuivikkeeksi, rehuksi tai lämpölaitosten polttoaineeksi. Järviruo'osta voidaan tuottaa myös hiilidioksidia sitovaa biohiiltä, minkä lisäksi ruovikon poisto itsessään vähentää ruo'on hajoamisessa syntyviä kasvihuonekaasuja.

Järviruo'on leikkuun laajamittaisen toteuttamisen haasteena on lupahallinto ja vesialueiden pirstaleiset omistussuhteet. Tällä hetkellä leikkuu vaatii vesi- tai maanomistajan luvan, mutta vesialueiden omistajien runsas määrä sekä jakamattomien vesialueiden järjestäytymättömyys nostaa hallinnollisen työtaakan jo suhteellisen pienellä alueella suureksi. Jotta järviruovikkojen leikkuu yleistyisi ja siitä saataisiin raaka-ainetta kannattavaan biomassojen käsittelyn liiketoimintaan, tulisi lupahallintoa keventää nykyisestä. Vaadittava omistajien suostumusmenettelyn läpikäynti tekee nykyisellään mahdottomaksi yksityisen yrityksen harjoittaman leikkuutoiminnan. Turun saaristossa hankeluontoisesti luvitettujen koealueiden hallinnollinen työ on osoittautunut raskaaksi jopa julkiselle toimijalle.

Luvitustyötä voidaan helpottaa nykyainsäädännöllä rahoittamalla yhteisten vesialueiden järjestäytymistä ja kannustamalla osakaskuntien perustamiseen. Käytännössä tätä kevyempi ja kunnianhimoisempi tapa olisi kehittää luvitusprosessia suuntaan, jossa niittotyö voitaisiin suorittaa ilmoituksena vesialueen omistajille. Vesilain 587/2011 2 luvun 6 §:n mukaan *lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavista vesistön käyttöä koskevasta haitasta kärsivä saa ilman vesialueen omistajan suostumusta suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen vesistön tilan käyttömahdollisuuksien parantamiseksi*. Työn suorittamiseen riittää vähintään 30 vuorokautta ennen tehtävä ilmoitus vesialueen omistajalle. Yhteisen vesialueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle ilmoitus voidaan toimittaa julkaisemalla tieto valtion valvontaviranomaisen verk-

Kirjallinen kysymys KK 704/2021 vp

kosivuilla. Tätä lain pykälää hyödynnetään käytännössä kuitenkin vain yksittäistapauksissa, esimerkiksi veneväylän avaamisessa.

Vesilain 2 luvun 13 a §:n *Yleisen tarpeen edellyttämät hankkeet* mukaan hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus alueeseen merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi. Tällainen tarve voi liittyä esimerkiksi yleisen virkistyskäytön ja luonnonsuojelun edistämiseen.

Saaristomeren vedenlaadun parantaminen ei ole vain ympäristökysymys. Järviruovikon poisto edistää asukkaiden viihtyvyyttä ja luonnon monimuotoisuutta sekä lisää kalojen lisääntymisalueita. Se edistää elinvoimaisen maaseudun kehittämistä, uusiutuvien luonnonvarojen innovatiivista käyttöä ja uuden yrittäjyyden syntyä. Saaristomeren tilan parantaminen ja rehevöitymisen pysäyttäminen on matkailuelinkeinolle elintärkeä kysymys.

Hallituksen Saaristomeri-ohjelman toteuttaminen ja Suomen viimeisen merkittävän kuormitusalueen poistaminen Itämeren pahimpien kuormittajien listalta edellyttävät innovatiivisia toimenpiteitä ja lainsäädännön tarkastelua. Järviruo'on kohdalla käynnissä on tutkimus- ja pilotointihankkeita ja leikkuulaitteiden kehitystyötä. Mahdollisia loppukäyttäjiä ja liiketoiminnan kehittäjiä on ilmaantunut useita. Nykyinen luvitusmenettely ei saa toimia laajamittaisen leikkuun ja uuden liiketoiminnan synnyn esteenä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä Saaristomeren tilan parantamista tukevan järviruo'on leikkuun luvituksen keventämiseksi?

Helsingissä 15.12.2021

Eeva-Johanna Eloranta sd
Ilkka Kanerva kok
Saara-Sofia Sirén kok
Eva Biaudet r
Kai Mykkänen kok
Satu Hassi vihr